

práva. Poněvadž § 136 nesp. pat. nestanoví, že se jinak má postupovati, opírá-li se popřená pohledávka o exekuční titul, nejde o nezákonnost, nýbrž o právní posouzení, o němž nelze říci, že by zjevně odporovalo jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu zákona.

Čís. 15448.

Pojištění smluvní.

Význam nesprávných údajů pojistníkových učiněných pojistiteli po pojistné příhodě.

(Rozh. ze dne 30. září 1936, Rv I 1046/36.)

Proti žalobě na zaplacení pojistné částky namítla žalovaná, že není podle pojišťovacích podmínek povinna škodu likvidovati, poněvadž žalobci neučinili správná a úplná udání, jež jsou potřebná za účelem vyšetření škody, zejména co se její výše týče. Udali totiž u jednoho kožichu, že má cenu 5.000 Kč, žalovaná však zjistila, že kožich ten byl koupen za 600 Kč. N i ž š i s o u d y uznaly žalobní nárok důvodem po právu, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Je pravda, že druhá věta § 18 podmínek je shodná s ustanovením § 32, odst. 3 bývalého pojišťovacího zákona č. 501/17 ř. z., dle něhož jest souzený případ ještě posuzovati. Jest však uvážiti, že § 32 cit. zák. nevešel v platnost a že tedy § 32 cit. zák. platil jen jako norma dispositivní, nikoliv velící, takže strany měly na vůli upravit smluvně věc jinak. Nebude proto pro výklad § 18 pojišťovacích podmínek bez dalšího rozhodný jen úmysl zákonodárce, který setrval na znění § 32 cit. zák. přes výtky, které byly činěny příslušným ustanovením pojišťovacího řádu č. 343/15, nýbrž půjde o to, jaká pravá smluvní vůle stran vychází ze znění dotyčného ustanovení podmínek. A tu při objektivním, logickém výkladu dotčeného ustanovení podmínek nelze dojíti než k závěru, že pojistník může zbavití průpadné doložky účinnosti zcela stejně jak důkazem nezaviněnosti, tak bezvýznamnosti. Oba dva důkazy jsou samostatné a od sebe tak zřetelně odděleny, že nelze usuzovati na závislost jednoho na druhém. Oba dva pak dle jasného znění smlouvy platí pro všechny závazky t. zv. sekundární bez rozdílu. Nerozlišily-li smluvní strany mezi nimi a nesmluvily-li pro tu kterou požadavek bezelstnosti, ač při smluvní svobodě tak učiniti mohly, dlužno vykládati smlouvu dle jejího jasného, žádnou pochybnost nezavdávajícího znění. Výklad ten nelze nazvati slovným snad proto, že nebere zřetel ke genesi a smyslu shodně se smlouvou znějícího ustanovení zákonného (§ 32, odst. 3), jehož spornost je odvolacímu soudu známa z rozhodnutí č. 5777, 12583 Sb. n. s., kde nejvyšší soud proti názoru zastávanému nejnověji Ehrenzweigem, Versicherungsvertragsrecht 1935, str. 329, podrobně odůvodňuje správnost výkladu vyvozovaného v souzeném případě ovšem ze smlouvy. Nelze tedy souhlasiti s výkladem jakoby z důvodu pojišťovací morálky důkaz

nedostatku kausalit y při porušení závazku § 17, poslední věta podmíněk byl nějak vyloučen nebo nedostatkem obmyslnosti pojistníkovy podmíněk. Vyvinění subjektivní je od objektivního zřetelně odděleno, obě skutkové podstaty vyvíňovací jsou smluveny nezávisle jedna na druhé. Doložku bezvýznamnosti nelze pak vykládati při voleném znění smlouvy tak, že nesprávný údaj je již vliv sám. Smluveno je, že porušení, t. j. nesprávný údaj mělo vliv; musel by tu tedy býti zřetelný a skutečný vliv nesprávného údaje na zjištění příhody nebo na zjištění nebo objem plnění pojišťovny. Nestačí pouhá možnost takového vlivu, neboť nebylo smluveno »nemohlo-li míti porušení vlivu«, nýbrž »nemělo-li vlivu«. To je důležitý rozdíl, který může a musel by ve smlouvě dojít výrazu. A v souzeném případě neměl nesprávný údaj kupní ceny kožíchu vlivu žádaného § 18 podm., neboť pojišťovna s pomocí správně udaného nákupního pramene mohla přezkoumáti a také přezkoušela nákupní cenu nesprávně udanou. (Bude-li tato nákupní cena se zřetelem k ustanovení §§ 19 a 20 podmíněk sama o sobě pro určení náhrady rozhodující nebo spolurozhodující, je ovšem věcí dalšího řešení.) Nelze přehlédnouti, že by opačný výklad nepostrádal zase tvrdosti, již strany a také zákonodárce u příbuzných ustanovení zákona nezamýšleli. Nastane-li pojistná příhoda a nabyli-li tedy pojistník práva ze smlouvy, nemá tak snadno pozbyti pro nesplnění sekundárních závazků nabytých práv. Proto po příkladu § 32, odst. 3 cit. zák. ulehčuje smlouva v § 18 podmíněk (proti § 10, odst. 2 podmíněk analogicky jako v § 32, odst. 2 zák.) důkaz neviny a umožňuje i důkaz bezvýznamnosti. Smluvila-li si pojišťovna možnost takového objektivního vyvinění, bude věcí její obchodnické opatrnosti a zkušenosti, aby likvidaci škody prováděla podrobně a důkladně a údaje pojistníkovy kontrolovala a na ně již proto nespolehala, že někdy i subjektivně dobře míněné údaje jsou objektivně nesprávné.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jest nerozhodné, zda ustanovení § 32, odst. 3 zákona o pojišťovací smlouvě čís. 501/17 ř. z. bylo nutícím nebo dispositivním pravidlem, poněvadž ustanovení §§ 17 a 18 všeobecných pojišťovacích podmíněk svým obsahem se shodují s ustanovením § 32, odst. 3 zákona o pojišťovací smlouvě. Odvolací soud správně vyložil články 17 a 18 všeobecných pojišťovacích podmíněk, nelišící se od zákonného ustanovení § 32, odst. 3 zákona o pojišťovací smlouvě, a tento výklad se v podstatě shoduje s rozhodnutími čís. 5777 a 12582 Sb. n. s., v nichž bylo vyloženo, že každé nesprávné udání při vyšetřování škody nemusí samo o sobě míti vliv na zjištění pojistné příhody nebo na zjištění neb objem pojistitelova plnění. Kdyby totiž nesprávné udání samo o sobě musilo vždycky míti vliv na ona zjištění, pak by pojistník vůbec nemohl dokázati, že nesprávné udání nemělo onoho vlivu, nýbrž mohl by dokázati jen, že jeho udání nebylo nesprávné, ale tím by neprováděl již důkaz o bezvýznamnosti nesprávného udání, nýbrž první důkaz o bezúčinnosti

průpadné doložky z důvodu, že nejde vůbec o nesprávná udání. Z toho plyne, že při takovém výkladu by byl důkaz o bezvýznamnosti vyloučen a že dotčené smluvní nebo zákonné ustanovení by nemělo vůbec žádného účelu a praktického významu. Důsledek toho jest, že, má-li ono ustanovení míti význam a účel, musilo by nesprávné udání býti takového druhu, že by jím bylo pojišťovně zatajeno a ztíženo nebo znemožněno, aby se o správnosti udání mohla přesvědčiti, takže by pojišťovna musila vypátrati prostředky k přezkoumání správnosti údajů pojistníkových jiným způsobem, než jaký jí poskytují jinak nesprávná udání pojistníkova. Z toho zase plyne, že nestačí jen možnost vlivu na zjištění oněch okolností, nýbrž že jest třeba, aby nesprávná udání skutečně sama ztížila přezkoumání správnosti jednání a aby tudíž vykonala vliv na zjišťování. Jest proto otázku tu řešiti podle okolností jednotlivého případu. Ztížení přezkumu udání pojistníkových v souzeném případě nastalo, neboť jediným nesprávným udáním jest udání žalobkyně, že koupila zmíněný kožíšek za 5.000 Kč a ne za 600 Kč. Udala však při tom správné jméno prodavatelky onoho kožíšku, nezatajila tedy prostředek, jehož mohla pojišťovna použiti k přezkoumání jejích údajů o nákupní ceně. Odvolací soud nepokládal důkaz o bezvýznamnosti za podřadnější a méně významný než důkaz o nezaviněnosti nesprávných udání, nýbrž uvedl pouze, že, nezdaří-li se pojistníku prvý důkaz, může nastoupiti druhý důkaz, a jen proto jej nazval »sekudárním«. Bylo by jistě velkou a nespravedlivou tvrdostí, kdyby pojistník měl přijíti o veškerý nárok za ztrátu všech předmětů, i těch, o nichž učinil správná udání jen proto, že pouze o jednom z nich uvedl sice nesprávnost, ale přesto nezatajil prostředky k přezkoumání jeho nesprávného údaje.

Čís. 15449.

Zajistil-li vypůjčitel zapůjčiteli poskytnutou zápůjčku též postupem požární náhrady poskytnuté mu za zhořelé budovy, jde o postup pohledávky; nárok postupníkův nezanikl tím, že zhořelá budova byla znovu zřízena.

(Rozh. ze dne 30. září 1936, Rv I 1981/36.)

Žalobkyně opřela žalobu podle § 37 ex. ř. o to, že dlužník Pavel J. za zápůjčku poskytnutou mu žalobkyní mimo zřízení zástavního práva na svých nemovitostech postoupil jí do jejího neobmezeného vlastnictví požární náhradu, která mu bude příslušeti za zhořelé budovy z pojistky vinkulované ve prospěch žalobkyně, jejíhož vyloučení z exekuce se žalobkyně domáhá. Žalobě bylo vyhověno **n i ž š í m i s o u d y, o d v o l a c í m s o u d e m** z těchto důvodů: Byly-li žalující dány do zástavy za dluhy Pavla J-a veškeré jeho nemovitosti, nemůže býti pochybnosti o tom, že i příslušenství těchto nemovitostí bylo dáno do zástavy, neboť dle § 457 obč. zák. zástavní právo se vztahuje na všechny díly zástavy, zejména také na její příslušenství. Poněvadž celá požární ná-